

Πολιτική και Στρατηγική Μεταπτυχιακών Σπουδών

Η αναγκαιότητα των ΜΣ στη Χώρα

Στη σημερινή Κοινωνία της Γνώσης στη Χώρα, στη Ευρώπη και ευρύτερα, τα επαγγέλματα, οι παραγωγικοί και οι κοινωνικοί φορείς και γενικά η εφαρμογή και η πρόοδος της επιστήμης απαιτούν από μεγάλο ποσοστό των νέων επιστημόνων γνώσεις υψηλότερου επιπέδου και εξειδίκευσης από αυτές που παρέχει ο Βασικός τίτλος Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αυτές παρέχονται από τα ΠΜΣ. Ήταν πλατειά γνωστή η μαζική έξοδος των Ελλήνων νέων κατά δεκάδες χιλιάδες προς το εξωτερικό πριν οργανωθούν ΠΜΣ στη χώρα. Σε παρόμοιους αριθμούς αυτό γίνεται και σήμερα. Οι Έλληνες μεταπτυχιακοί φοιτητές σε πολλές χώρες της Ευρώπης είναι αναλογικά οι περισσότεροι, με μεγάλη διαφορά, από άλλους ξένους φοιτητές.

Το κόστος των ΠΜΣ για το φοιτητή στη Χώρα και σε άλλες

Με τη σημερινή οικονομική κατάσταση της Χώρας, το κόστος των ΜΣ στο εξωτερικό (πρακτικά σε πολλές περιπτώσεις με δίδακτρα περί τις 10.000 €, συν δαπάνες μετακινήσεων και διαβίωσης) είναι για τις περισσότερες οικογένειες ακατόρθωτο να καλυφθεί. Τα ΠΜΣ στην Ελλάδα, στις περισσότερες των περιπτώσεων έχουν υπο-διπλάσιο κόστος. Δίδουν, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα σε πολλούς νέους μας να ξεπεράσουν κοινωνικές ανισότητες, αλλά και στη Χώρα να αποκτήσει ανθρώπινο δυναμικό υψηλότερου επιπέδου, με μικρότερο συνολικό κόστος και με σπουδές και ερευνητικές εργασίες σε θέματα που αφορούν στην Ελλάδα και στην οικονομία της.

Η συνοχή του πλέγματος των ΠΜΣ στη Χώρα

Για να υπάρξει κεντρικός σχεδιασμός ΜΣ είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί Στρατηγικό Σχέδιο Ανώτατης Εκπαίδευσης στη Χώρα, όπως προβλέπεται στο νομικό πλαίσιο. Βασισμένη στο Στρατηγικό Σχέδιο αυτό, η έγκριση των ΠΜΣ είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει μια κρίση σκοπιμότητας και βιωσιμότητας, αλλά και ακαδημαϊκή κρίση αρτιότητας και επιπέδου του προγράμματος σπουδών.

Οι εγκρίσεις και η λειτουργία ΠΜΣ στο ΤΕΙ Κρήτης

Με έντονο προβληματισμό πάνω στο γενικό αυτό πλαίσιο και τις αδυναμίες του, το ΤΕΙ Κρήτης ξεκίνησε την οργάνωση ΠΜΣ με γνώμονα τη φέρουσα ικανότητά του για ΜΣ, αλλά και με μοχλό την έντονη ερευνητική του δραστηριότητα για ουσιαστική υποστήριξη των ΜΣ. Ενώ στο ΤΕΙ Κρήτης υπάρχουν μεγαλύτερες πραγματικές δυνατότητες, οι προτάσεις και οι εγκρίσεις ΠΜΣ έχουν γίνει σταδιακά και λελογισμένα, παλαιότερα για έγκριση από τον Υπουργό και σήμερα από τη Συνέλευση Ειδικής Σύμβασης και τον Πρόεδρο του ΤΕΙ.

Παρά τη σημερινή νομική δυνατότητα του Προέδρου για άμεση αφ' εαυτού κρίση προτάσεων και έγκριση:

(α) Έχει δημιουργηθεί 5-μελής Επιτροπή ΜΣ, με Καθηγητές από τα 5 αντικείμενα των 5 Σχολών του ΤΕΙ Κρήτης που έχουν εμπειρία στο θέμα των ΜΣ από διαφορετικές χώρες. Αυτή εξετάζει κάθε πρόταση ΠΜΣ σε σχέση με την αρτιότητα προγράμματος, το επίπεδο σπουδών, τη σκοπιμότητα, τη

βιωσιμότητα, το ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος και του Ιδρύματος (για να διδάξει το μέγιστο ποσοστό του ΠΜΣ), τις υποδομές και τη σχετική ερευνητική εμπειρία, και ασφαλώς το κόστος για το φοιτητή και το ίδρυμα.

(β) Η Επιτροπή εισηγείται στη Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του ΤΕΙ η οποία ουσιαστικά δίδει έγκριση/ σύμφωνη γνώμη στον Πρόεδρο του ΤΕΙ για την τελική έγκριση. Από 1.1.2015, που ο Πρόεδρος έχει το Νομικό δικαίωμα της τελικής έγκρισης των ΠΜΣ, έχουν εγκριθεί αυτόνομα από το ΤΕΙ Κρήτης και λειτουργούν μόνο 2 ΠΜΣ.

Συνολικά το ΤΕΙ Κρήτης έχουν ιδρυθεί σταδιακά και λειτουργούν το 2016 τα εξής ΠΜΣ: Το 2009, 1 Πρόγραμμα. Το 2012, 2 Προγράμματα. Το 2013, 1 Πρόγραμμα. Το 2014, 2 Προγράμματα. Το 2015, 2 Προγράμματα.

Στο σύνολο των 8 Προγραμμάτων ΜΣ (επί συνόλου 16 Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών) έχουν δημιουργηθεί μελετημένες ισορροπίες μεταξύ των Τμημάτων και των Σχολών με τελικά αποτελέσματα:

- Τη θετική ακαδημαϊκή επίδραση στις Προπτυχιακές Σπουδές.
- Τη διασφάλιση πόρων, στις σημερινές συνθήκες δραματικού περιορισμού του Τακτικού Προϋπολογισμού, για Έκτακτο Εκπαιδευτικό Προσωπικό για Προπτυχιακά Μαθήματα και λειτουργικές δαπάνες των Εργαστηρίων και των Τμημάτων.
- Την προαγωγή του ερευνητικού έργου.
- Τη στενότερη συνεργασία Τμημάτων και Σχολών.
- Τη βελτίωση της δικτύωσης και εξωστρέφειας του Ιδρύματος σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο.
- Την καλύτερη αξιοποίηση υποδομών.
- Το πολύ χαμηλό κόστος για το φοιτητή κατά Μ.Ο..
- Υποτροφίες σε φοιτητές.

Θέσεις, διαδικασίες και στοχεύσεις

Στο ΤΕΙ Κρήτης, έχει αναπτυχθεί μια εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης προτάσεων για έναρξη λειτουργίας ΠΜΣ και έγκρισης από θεσμικά όργανα.

Ελλείψει Εθνικού Σχεδίου Ανώτατης Εκπαίδευσης, το Ίδρυμά μας, όπως πιθανόν κάθε ΑΕΙ, εξετάζει τις ανάγκες των αντίστοιχων παραγωγικών και κοινωνικών τομέων (μετά από έρευνα αγοράς) και εκτιμά τις δυνατότητες των μονάδων του για ανάπτυξη ΠΜΣ. Ανάλογα, από τη Διοίκηση του Ιδρύματος και των Σχολών, ενθαρρύνονται τα Τμήματα για ανάπτυξη ΠΜΣ. Κάθε πρόταση συζητείται εν τω γεννάσθαι στη Συνέλευση του ΤΕΙ.

Η αρχική εισήγηση γίνεται από την ΓΣ Ειδικής Σύθεσης του Τμήματος ή των (συνεργαζόμενων) Τμημάτων. Μια πρώτη μορφή της πρότασης υφίσταται επεξεργασία από την Επιτροπή ΜΣ και επιστρέφεται με προτάσεις βελτιώσεων. Η Επιτροπή, εξετάζει την αναγκαιότητα; και σκοπιμότητα, τη δομή και αρτιότητα, το επίπεδο και την ποιότητα, το ανθρώπινο δυναμικό, τις υποδομές και την ερευνητική ιστορία, και την οικονομική βιωσιμότητα. Στη συνέχεια η πρόταση, μετά από βελτιώσεις που συνιστά η Επιτροπή, εισάγεται από τον Πρόεδρο στη Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης του Ιδρύματος για τελική απόφαση/ σύμφωνη γνώμη και δημοσίευση σε ΦΕΚ από τον Πρόεδρο.

Είναι απαραίτητο να υπάρχει ουσιαστική αξιολόγηση των Προτάσεων ΠΜΣ από συλλογικά όργανα στα Τμήματα. Μεταξύ των κριτηρίων πρέπει να περιλαμβάνονται: Ο αριθμός των Μελών ΕΠ στο Τμήμα, η ύπαρξη των βασικών τουλάχιστον ειδικοτήτων για το Πρόγραμμα αλλά και η δυνατότητα εξασφάλισης των υπόλοιπων από τον εγγύς επιστημονικό και επαγγελματικό περίγυρο, οι απαραίτητες υποδομές και η διοικητική υποστήριξη και ασφαλώς η απαραίτητη ερευνητική εμπειρία στο αντικείμενο. Σε κάθε

περίπτωση η γενική οικολογική έννοια της φέρουσας ικανότητας του Τμήματος και του Ιδρύματος έχει και εδώ εφαρμογή.

Το υψηλό επίπεδο, σύμφωνο και με τον Τύπο Πτυχίου του Εθνικού και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, αποτελεί το πρώτο και βασικό κριτήριο για τη σύνθεση προτάσεων ΠΜΣ και για την έγκρισή τους στο ΤΕΙ Κρήτης σε όλα τα επίπεδα: Από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του επισπεύδοντος Τμήματος και διαδοχικά από την Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών, τη Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του ΤΕΙ και τον Πρόεδρο του ΤΕΙ. Το κριτήριο αυτό, μετά και από στενή παρακολούθηση της λειτουργίας των ΠΜΣ από τις Σχολές, πληρούται και για τα 8 αυτόνομα Προγράμματα του ΤΕΙ Κρήτης.

Σε σχέση με την εξωστρέφεια, το Ίδρυμα σταδιακά αναπτύσσει ΠΜΣ σε ξένη γλώσσα, αλλά και για διδασκαλία από απόσταση και με μικτή μάθηση (blended learning).

Θεσμικό πλαίσιο αξιολόγησης ποιότητας κατά τη λειτουργία των ΠΜΣ δεν υπάρχει από την ΑΔΙΠ, όπως υπάρχει για τα Προπτυχιακά ΠΣ. Αυτό αποτελεί σοβαρή έλλειψη της Ανώτατης Εκπαίδευσης της Χώρας.

Υποτροφίες σε φοιτητές ΠΜΣ

Σε φοιτητές των ΠΜΣ χορηγούνται υποτροφίες. Αυτές μπορούν είναι περισσότερες αν ένα μέρος των εσόδων του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από χορηγία της Πολιτείας ή και από ενίσχυση του ΠΜΣ από συγγενείς παραγωγικούς και κοινωνικούς φορείς (με δεδομένες τις σημερινές οικονομικές δυσκολίες των φορέων). Μέρος των υποτροφιών θα μπορούσαν να δίδονται, έναντι μερικής εργασίας στο Ίδρυμα, με απαλλαγή ή ελάττωση των διδάκτρων ή/ και με υποστήριξη σίτισης, στέγασης, μετακινήσεων των οικονομικά αδύναμων φοιτητών κ.ά..

Ρυθμίσεις που απαιτούνται, με μέριμνα τη Πολιτείας για τα συλλογικά όργανα των ΑΕΙ προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα για να διασφαλίζεται η ποιότητα και το υψηλό ακαδημαϊκό επίπεδο των ΠΜΣ

- Θεσμοθέτηση της (εισηγητικής) Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών που θα μπορεί να αξιολογεί και να βελτιώνει τις Προτάσεις για ΠΜΣ.
- Οργάνωση ΠΜΣ από τις Σχολές και όχι από Τμήματα.
- Έγκριση των ΠΜΣ από τη Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του ΤΕΙ.
- Δημιουργία Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Θέματα που απαιτούν μέριμνα και ρυθμίσεις από το Υπουργείο Παιδείας σε σχέση με τη λειτουργία των ΠΜΣ;

- Να αναπτύξει Στρατηγικό Σχέδιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση, με προσαρμογή στο Σχέδιο Ανάπτυξης της Χώρας.
- Να μεριμνήσει για την τυποποίηση μιας συνεχόμενης προοπτικής διερεύνησης των προβλεπτών αναγκών της Χώρας σε Διπλωματούχους ΠΜΣ. Οι ανάγκες αυτές να μορφοποιούνται με τη συμβολή συλλογικών φορέων όπως οι Σύνοδοι Πανεπιστημίων, ΤΕΙ και Ερευνητικών Ιδρυμάτων, τα Επιμελητήρια, συλλογικοί φορείς της παραγωγής και της απασχόλησης κ.ά. και να δημοσιοποιούνται ώστε οι νέοι και οι οικογένειες να λαμβάνουν έγκυρη πληροφόρηση.

- Να παραμείνει το θεσμικό/ νομοθετικό περιθώριο στα Ιδρύματα να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για Μεταπτυχιακές Σπουδές, με διδασκαλία εκ του σύνεγγυς, από απόσταση και μικτών προσεγγίσεων (blended learning), αλλά και για ξενόγλωσσα ΠΜΣ με εξωστρέφεια.
- Να δρομολογήσει τη διαδικασία να παρέχει η Πολιτεία λιτή χρηματοδότηση για τις βασικές λειτουργικές δαπάνες στα ΠΜΣ, η οποία θα πρέπει να ενισχύεται από τα Ιδρύματα με άλλους πόρους έστω και σε μικρό ποσοστό.
- Να αναπτύξει σε συνεργασία με την ΑΔΙΠ, τις Συνόδους Πρυτάνεων και Προέδρων ΤΕΙ και το ΕΣΥΠ, ένα Θεσμικό Πλαίσιο Πιστοποίησης των ΠΜΣ.